

BALANS 2018

Opvang - Hervestiging - Vrijwillige terugkeer

fedasil
FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR
DE OPVANG VAN ASIELZOEKERS

CONTACT

Fedasil

Hoofdzetel

Kartuizersstraat 21

B-1000 Brussel

T +32 2 213 44 11

info@fedasil.be

www.fedasil.be

Ce bilan est également disponible en français.

This review is also available in English.

Verantwoordelijke uitgever: **Jean-Pierre Luxen**, Directeur-generaal | Redactieverantwoordelijke: **Mieke Candaele** | Coördinatie: **Benoît Mansy** | Lay-out: **Marthe De Clercq** | Foto's: **Fedasil** | Vertalingen: **Oneliner** en **Fedasil** | Druk: **Daddy Kate** (gedrukt op gerecycleerd papier) | Alle rechten voorbehouden - Niets uit deze uitgave mag onder welke vorm ook worden gereproduceerd, niet op elektronische of mechanische wijze en evenmin door fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever | Brussel, mei 2019.

Coverfoto: Aanmeldcentrum © Fedasil/Layla Aerts

INHOUD

VOORWOORD	5
2018 IN VOGELVLUCHT	6
OPVANG VAN VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING	10
HERVESTIGING VAN VLUCHTELINGEN	19
VRIJWILLIGE TERUGKEER	21

VOORWOORD VAN DE DIRECTEUR-GENERAAL

© We Have Heart

Ik stel u graag de balans van 2018 voor van het Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers.

Een balans die vooral gekenmerkt wordt door een woelig jaareinde.

Het begin van 2018 stond nog in het teken van de afbouw van opvangplaatsen, maar vanaf de zomer is de situatie geleidelijk aan geëvolueerd. Als gevolg van de relatieve stijging van de asielaanvragen -nochtans niet vergelijkbaar met de toestand in 2015- en de langere behandelingstermijn van de dossiers bereikte de bezettingsgraad in de meeste opvanglocaties een kritiek niveau.

Om het hoofd te kunnen bieden aan deze - helaas voorspelbare - situatie, heeft de regering verschillende maatregelen getroffen om de capaciteit te verhogen en de instroom te doen dalen.

Tegen deze achtergrond hebben we eind 2018 samen met de Dienst Vreemdelingenzaken ons aanmeldcentrum geopend in het Klein Kasteeltje in Brussel. Een proefproject, waarmee we de eerste opvang van nieuwkomers vlotter willen doen verlopen, met respect voor de menselijke waardigheid.. Een absoluut noodzakelijk project.

De komende maanden zal Fedasil het opvangnetwerk verder afstemmen op de noden. Via onze voogdijminister hebben we de nodige middelen gekregen om onze opvangcapaciteit uit te breiden. Extra locaties vinden is geen eenvoudige opdracht, omdat onze vaste part-

ners, Defensie en de Regie der Gebouwen, ons reeds heel wat gebouwen ter beschikking hebben gesteld.

Het jaar 2019 is een verkiezingsjaar. Onze voorname eis voor de volgende regering is om voor eens en voor altijd een actieplan goed te keuren dat ons in staat stelt in te spelen op de schommelingen in het aantal asielaanvragen. Ik verwijs met name naar het systeem van de bufferplaatsen dat we twee jaar geleden al hebben voorgesteld.

Dit actieplan heeft een veel lagere kostprijs dan het voortdurend moeten openen en weer sluiten van centra. Operationele logica moet voorrang krijgen op puur budgettaire logica. Dit plan stelt een rationele en professionele aanpak voor in geval van toekomstige crisissen die, laten we eerlijk zijn, de asielsector in de komende jaren nog vaak zullen treffen.

Tot slot wil ik het belang benadrukken van het programma voor de hervestiging van vluchtelingen in België. Een solidariteitsprogramma waar toe ons land zich heeft geëngageerd, samen met UNHCR en IOM, en dat we samen met het CGVS uitvoeren.

In deze balans 2018 vindt u de laatste stand van zaken op het vlak van hervestiging en ook de evolutie van de vrijwillige terugkeer naar de herkomstlanden.

Ik wens u een aangename lectuur.

Jean-Pierre Luxen,
4 mei 2019

2018 IN VOGELVLUCHT

Januari Fedasil doet samen met enkele nieuwe partners extra inspanningen om dakloze vreemdelingen te sensibiliseren voor een vrijwillige terugkeer. Er worden acties op touw gezet in de winteropvanglocaties in Brussel.

Februari Begin februari leidt een conflict tussen verzoekers in het opvangcentrum van Pondrôme (Beauraing) tot het overlijden van één van de bewoners. Het is de eerste keer dat Fedasil met zo'n tragisch voorval te maken heeft.

Februari In de politieke context is er ruimte voor een gemeenschappelijke aanpak van asiel, migratie en ontwikkelings-samenwerking. Fedasil en het Belgisch ontwikkelingsagentschap (Enabel) ondertekenen een samenwerkingsakkoord.

Maart De federale regering beslist de afbouw van het opvangnetwerk verder te zetten met een sluitingsplan van 6.454 plaatsen (negen centra plus OCMW-opvangplaatsen). De regering wil in 2019 opnieuw de structurele opvangcapaciteit bereiken van voor de crisis van 2015.

Maart De omzetting van Europese richtlijnen leidt tot wijzigingen in de vreemdelingenwet en de opvangwet. Inzake opvang wil men met name komen tot een betere identificatie van de behoeften van de verzoekers.

Maart Het directiecomité van Fedasil keurt minimumopvangnormen goed die samen met de partners zijn uitgewerkt. Die normen hebben betrekking op materiële hulp, begeleiding (maatschappelijk, juridisch, dagelijks, medisch en psychologisch), infrastructuur, meubilair en veiligheid.

April Na de samenwerkingsakkoorden met Forem en de VDAB, lanceert Fedasil een nieuw project rond de integratie van de verzoekers via tewerkstelling. Het nieuwe project wordt gefinancierd door het Europees Sociaal Fonds (ESF) en streeft naar de uitwisseling van goede praktijken met het COA, de Nederlandse tegenhanger van Fedasil.

April Een aantal deskundigen van Fedasil vertrekt naar Italië, Griekenland, Cyprus en Bulgarije op missie voor EASO, het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken. In heel 2018 vertrekken in totaal 19 medewerkers op missie naar het buitenland. Het Agentschap wil zo zijn solidariteit betuigen met EU-landen die kampen met een grote migratiedruk.

Juni Ter gelegenheid van Wereldvluchtelingendag lanceert Fedasil zijn pedagogisch pakket 'Op de vlucht'. Dat bestaat uit een animatiefilm voor jongeren (10-14 jaar) en een bundel voor leerkrachten. Het materiaal is gratis verkrijgbaar via www.fedasil.be.

Augustus Vanaf augustus komen er meer verzoekers bij in de opvangcentra dan er vertrekken. Het aantal opgevangen personen stijgt voortdurend en de centra raken stilaan verzadigd (meerdere centra zijn voor meer dan 100% bezet).

Augustus Fedasil keurt een deontologische code goed voor overheidsopdrachten. Dank zij die code kan het Agentschap de wetgeving overheidsopdrachten meer performant en voorbeeldig toepassen. De deontologische code leverde Fedasil ook een onderscheiding op in het kader van de EBP National Tender Day.

Augustus_Fedasil organiseert voor het eerst een hervestigingsmissie in Niger, waardoor België 43 Eritrese en Somalische vluchtelingen opvangt. Ons land verbond zich ertoe in 2018 in totaal 1.150 vluchtelingen te hervestigen, voornamelijk Syriërs.

September_Verschillende opvangcentra zijn jarig en vieren feest: Sint-Truiden (20 jaar), Sint-Pieters-Woluwe (20 jaar) en Jodoigne (15 jaar). Een ideale gelegenheid om in te zoomen op de geslaagde integratie van de centra in hun plaatselijke omgeving.

Jodoigne

Oktober_Sinds 1 oktober geldt een nieuw huishoudelijk reglement in alle opvanglocaties (collectieve centra en gezinswoningen). De tekst is beschikbaar in 13 talen. Het reglement bepaalt de regels voor het gemeenschapsleven en legt ook een basis voor eventuele sancties.

Oktober_Het aantal asielaanvragen blijft stijgen (2.750 aanvragen in oktober – record voor het jaar 2018). Daarom stemt de regering ermee in de in 2018 geplande sluiting van 2.224 plaatsen in 7 opvangcentra uit te stellen.

Oktober_Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken kondigt aan dat België de hervestiging van vluchtelingen in ons land tijdelijk opschort.

November_Het tekort aan opvangplaatsen brengt Fedasil in 'crisismodus'. Om de opvang op lange termijn veilig te stellen, doet Fedasil een aantal voorstellen voor extra capaciteit aan de voogdijminister. Fedasil benadrukt nogmaals de nood aan een reserve.

November_De federale regering keurt de opening goed van 1.500 tijdelijke plaatsen ('onmiddellijk geactiveerde bufferplaatsen'), gespreid over meerdere bestaande centra.

Poelkapelle

November_Op vraag van staatssecretaris Francken beperkt de Dienst Vreemdelingenzaken het aantal registraties van asielaanvragen tot 50 of 60 per dag. Nieuwe plaatsen zijn geen prioriteit.

December_Op 3 december opent in het Klein Kasteeltje (Brussel) een tijdelijk aanmeldcentrum voor de registratie van nieuwe asielaanvragen. Het centrum wordt het enige aankomstpunt voor personen die een verzoek om internationale bescherming willen indienen in België. De start verloopt chaotisch omdat het aanmeldcentrum maar een beperkt aantal verzoeken mag registreren. Aan het centrum staat 's ochtends vroeg al een lange wachtrij.

Aanmeldcentrum

December_De asielinstanties (CGVS, Dienst Vreemdelingenzaken) verlaten de WTC-toren nabij het Noordstation en nemen hun intrek in twee nieuwe gebouwen elders in Brussel.

December_Fedasil organiseert de laatste conferentie van EPRA, het Europees platform van opvangorganisaties. EPRA maakt voortaan deel uit van EASO, het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken.

Conferentie EPRA

December_Op 9 december wordt Maggie De Block (Open VLD) de nieuwe minister van Asiel en Migratie. Zij volgt Theo Francken op wanneer zijn partij (N-VA) de federale regering verlaat.

December_De federale regering maakt extra middelen vrij voor nog 1.500 tijdelijke plaatsen. Kort daarna gaat het tijdelijke opvangcentrum in Lommel open.

Lommel

OPVANG VAN VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING

In tegenstelling tot de Europese trend (-10% ten opzichte van 2017), tekende België in 2018 een stijging op van het aantal verzoeken om internationale bescherming (+19%).

Stijging van de bezettingsgraad

In 2018 werden 19.486 personen opgevangen in het netwerk van Fedasil (+33% ten opzichte van 2017). De voornaamste landen van herkomst waren Syrië, Palestina (stijging) en Afghanistan (daling).

Begin zomer 2018 lag de instroom opmerkelijk hoger. Vanaf augustus kwamen er meer asielzoekers binnen in de opvangcentra dan er vertrokken. De balans IN/OUT was ruimschoots positief en sindsdien is het aantal opgevangen personen blijven toenemen.

Het aantal verzoeken om bescherming steeg en daarnaast nam de doorlooptijd van de asioldossiers toe. Dat leidde tot langere verblijven in de opvangcentra.

Als gevolg daarvan raakten de centra verzadigd en werden er verschillende maatregelen getroffen om een plaats te kunnen toekennen aan iedereen die er recht op heeft. Eind 2018 ving Fedasil en zijn partners meer dan 18.500 personen op (tegenover minder dan 16.000 aan het begin van de zomer).

Creëren van plaatsen

In 2018 heeft Fedasil meermaals gevraagd om een reserve van bufferplaatsen te mogen aanleggen met het oog op een mogelijke crisis. Nadien, toen er dan toch plaatsen tekort waren, heeft het Agentschap aangedrongen op de opening van nieuwe centra.

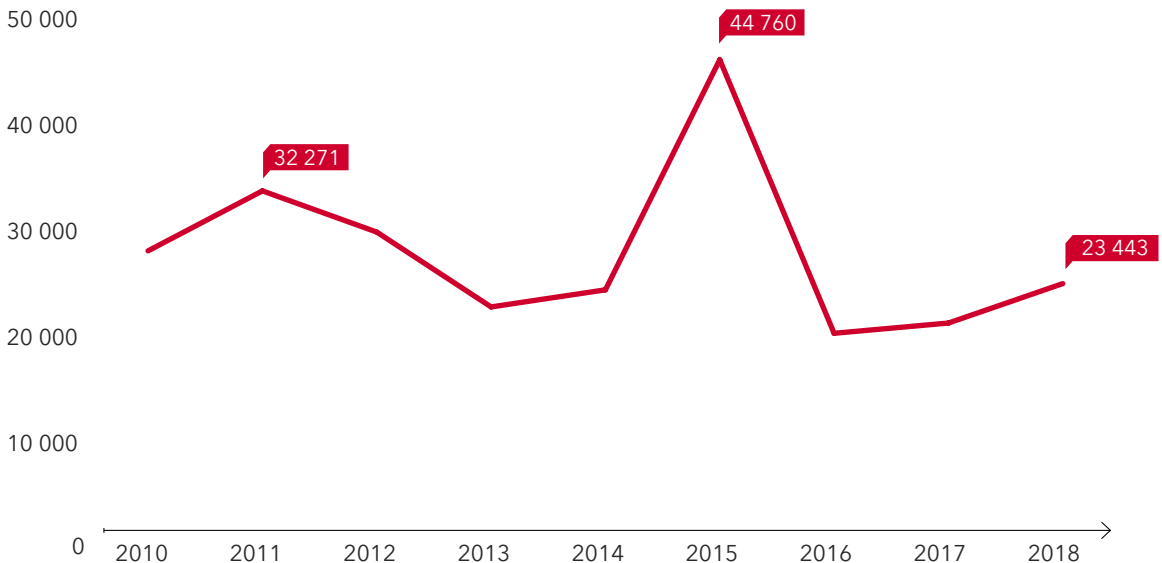
Eind september stemde de regering ermee in om de tijdelijke plaatsen die normaal gezien eind 2018 moesten sluiten, langer open te houden. Vervolgens kreeg Fedasil de nodige middelen voor nieuwe opvangplaatsen (1.500 plaatsen begin november, 1.500 plaatsen eind december). Meerdere opvangcentra konden hun capaciteit uitbreiden en Fedasil kon een tijdelijk opvangcentrum in Lommel openen. Later, in 2019 zullen daar nog andere centra bijkomen in Zaventem, Moeskroen, Namen, Mechelen, enz.

Eind 2018 beheerde Fedasil 21.190 plaatsen, gespreid over een zestigtal centra en eengezinswoningen. 1.689 plaatsen waren voorbehouden voor niet-begeleide minderjarigen (NBMV).

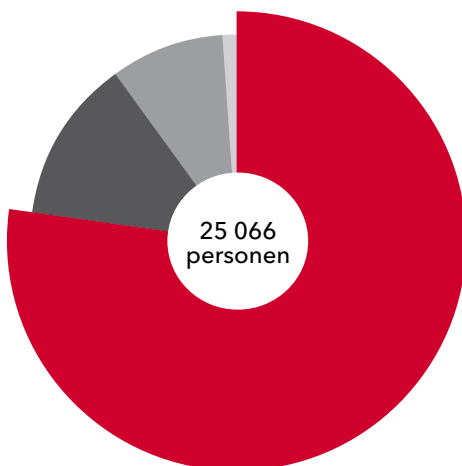
[Meer info op: www.fedasil.be](http://www.fedasil.be)

Aantal personen die een verzoek om internationale bescherming indienden in België

(bron CGVS)

Aanvragen voor opvang bij Fedasil in 2018

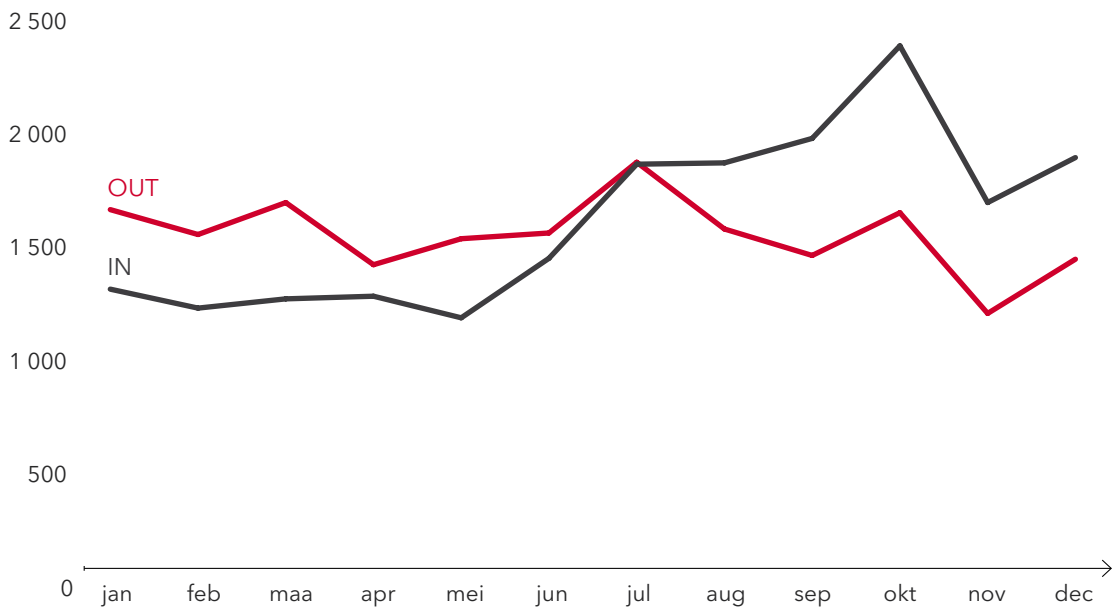
● Opgevangen personen (toewijzingen)	19 486
● Niet-opgevangen personen	5 580
● Volgende verzoeken*	3 247
● No show**	2 311
● Niet-toewijzingen***	22
Totaal	25 066

* Het recht op opvang geldt niet automatisch voor personen die een tweede (of volgend) verzoek om bescherming indienen.

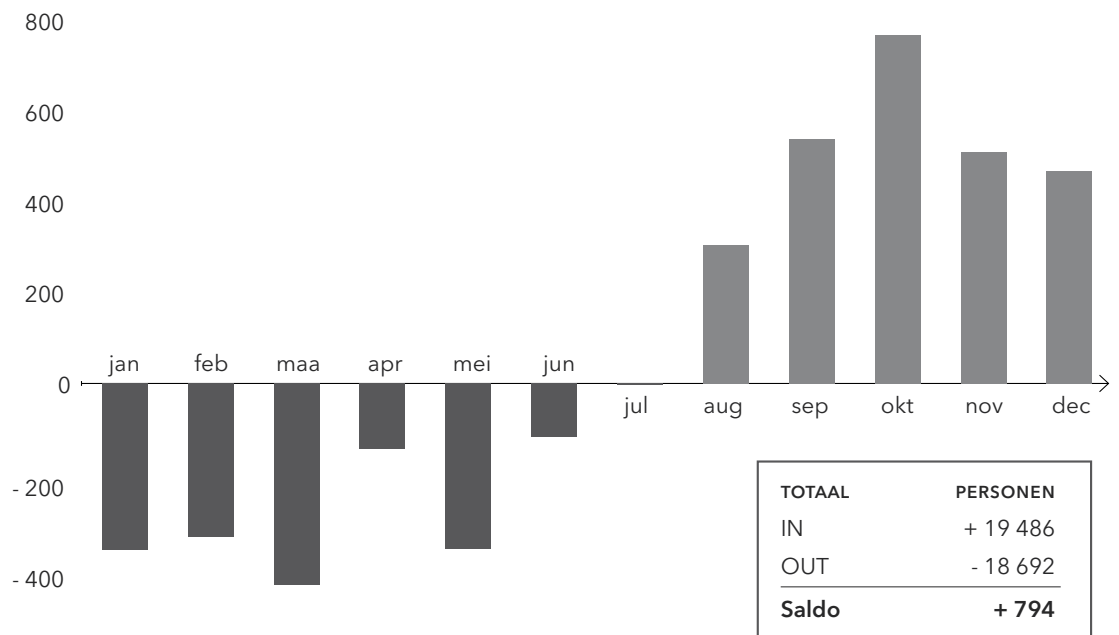
** Personen die geen opvangplaats wensen

*** EU-burgers

Aankomsten in en vertrekken uit het opvangnetwerk in 2018

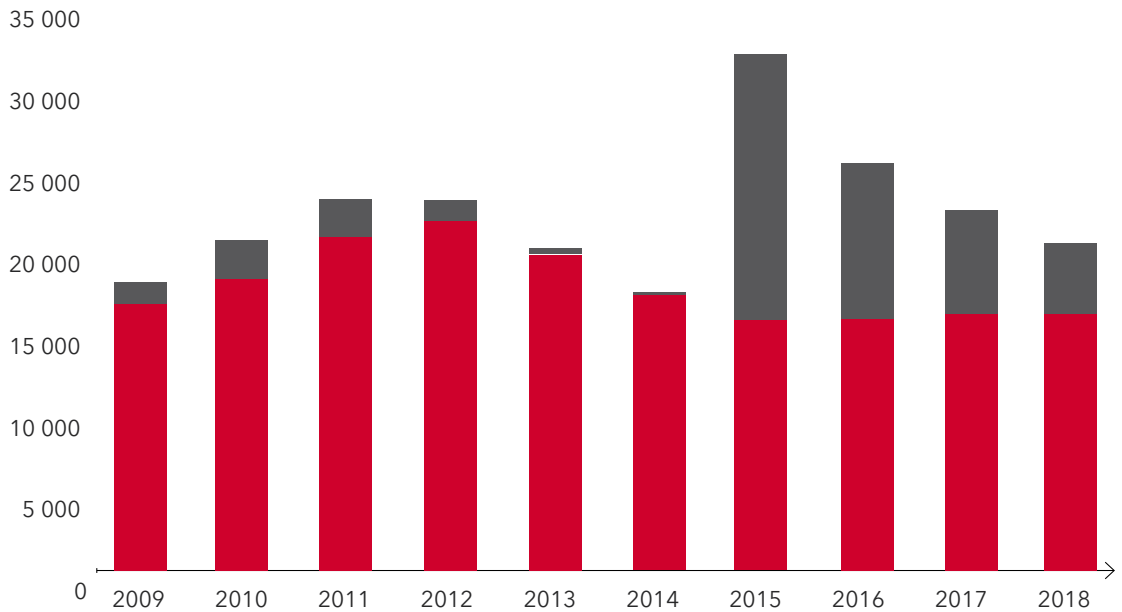
Aankomsten in en vertrekken uit het opvangnetwerk in 2018: saldo IN/OUT

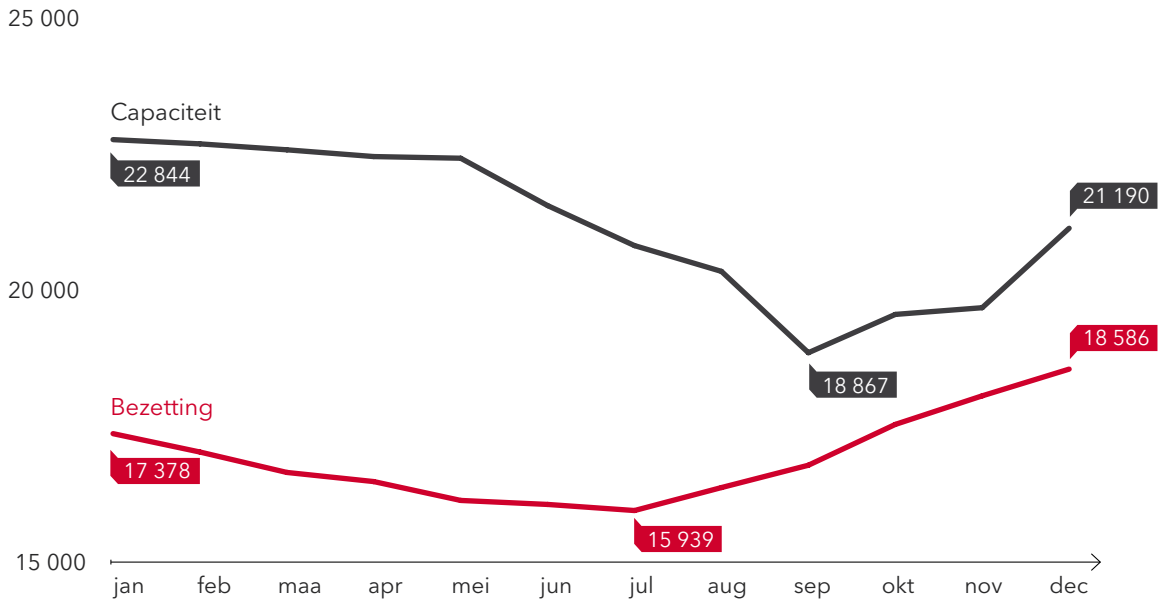
Evolutie van de opvangcapaciteit

Situatie eind december van elk jaar

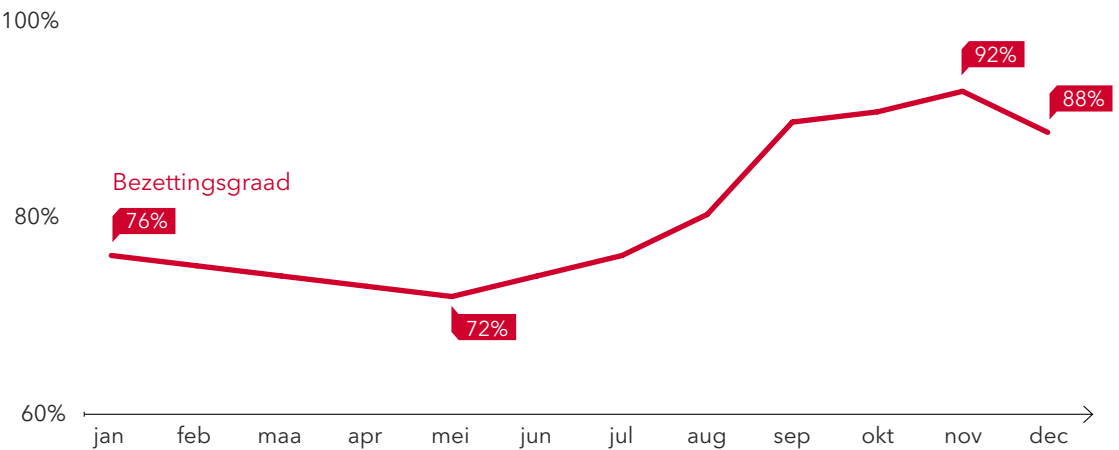
- Structurele opvangcapaciteit
- Tijdelijke opvangcapaciteit en bufferplaatsen

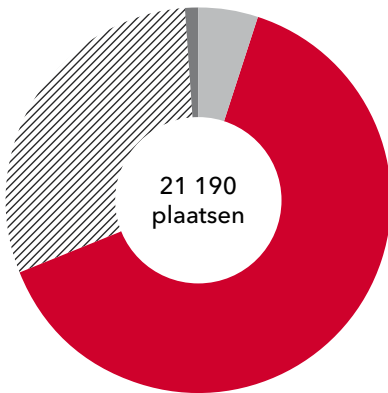
Evolutie van de opvangcapaciteit en de bezetting in 2018

Evolutie van de bezettingsgraad in 2018

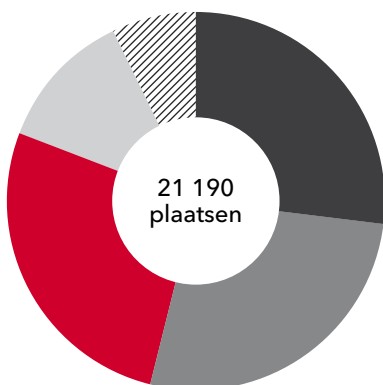

Type opvangplaatsen / eind 2018

	CAPACITEIT	BEZETTINGS- GRAAD %
● Opvang in 1e fase Aanmeldcentrum, OOC's voor NBMV	1076	54
● Collectieve opvangplaatsen Federale centra, Croix-Rouge, Rode Kruis, Samusocial en andere partners	13 537	88
⊗ Individuele opvangplaatsen OCMW's (lokale opvang- initiatieven), Caritas, Ciré en andere partners	6 307	94
● Open terugkeerplaatsen Federale centra	270	49
Total	21 190	88

Aandeel opvangpartners / eind 2018

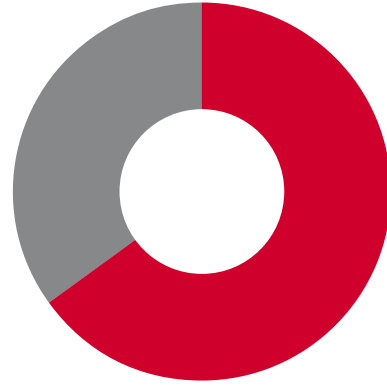

	PLAATSEN
● OCMW's	5 803
● Croix-Rouge francophone	5 752
● Fedasil	5 701
● Rode Kruis Vlaanderen	2 607
⊗ Andere partners	1 327
Totaal	21 190

Profiel van de opgevangen personen / eind 2018

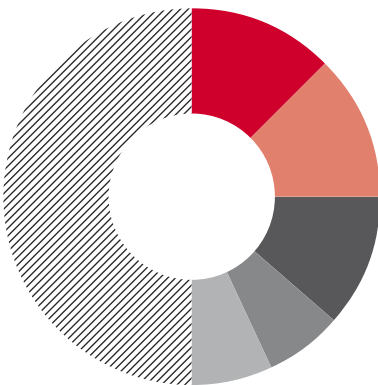

	%
● Families	52
● Alleenstaande mannen	36
● Alleenstaande vrouwen	7
⊗ Niet-begeleide minderjarigen	6

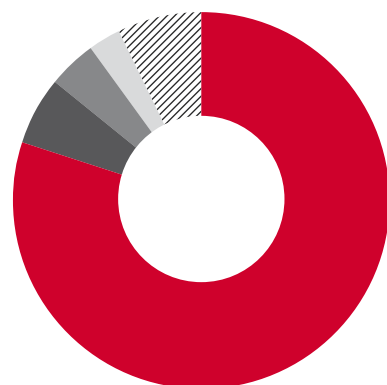

	%
● Mannen	65
● Vrouwen	35

Staat van de procedure van de opgevangen personen / eind 2018

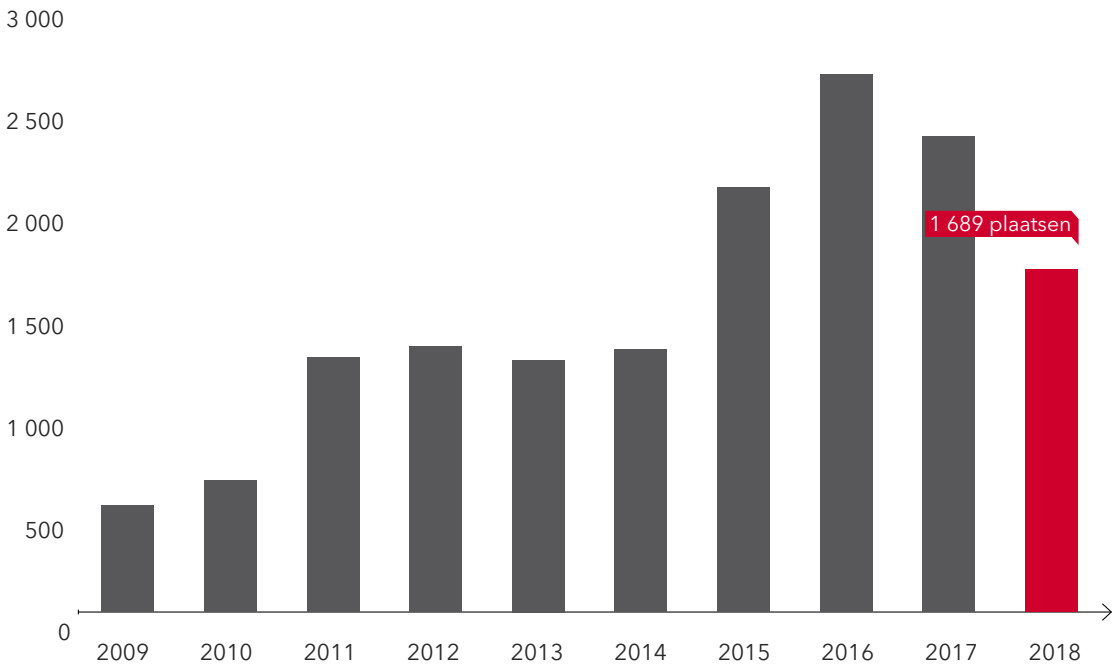
	%
● Afghanistan	13
● Syrië	13
● Palestina	12
● Irak	7
● Guinee	7
⊗ Andere	52

	%
● Verzoekers om internationale bescherming (inclusief NBMV) van wie het dossier in behandeling is	80
● Personen met een verblijfsvergunning (overgangperiode)	6
● Personen in open terugkeerplaatsen	4
○ Hervestigde vluchtelingen	3
⊗ Andere	7

Evolutie van de opvangcapaciteit voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV)

Situatie eind december van elk jaar

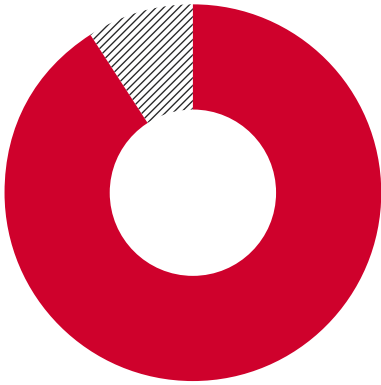

NBMV: capaciteit per opvangfase / eind 2018

			PLAATSEN
1e fase			
●	Observatie en oriëntatie	Federale centra (OOC)	223
2e fase			
●	Collectieve opvang	Federale centra, Croix-Rouge, Rode Kruis, Vlaamse Gemeenschap, Communauté française en andere partners	1 056
3e fase			
●	Individuele opvang	OCMW, Ciré, andere partners	318
⊘	Specifieke plaatsen	Federale centra en andere partners	92
Totaal			1 689

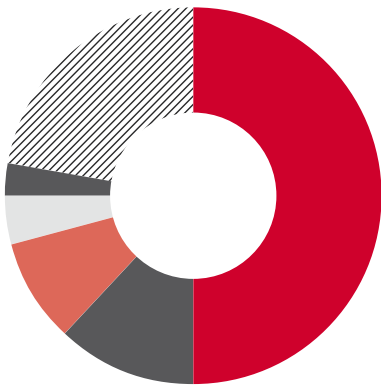
Profiel van de opgevangen NBMV / eind 2018

	%
● Jongens	91
⊘ Meisjes	9

	%
● 17 jaar en ouder	37
● 16 jaar	40
● 15 jaar	16
● 14 jaar	4
⊘ 13 jaar en jonger	3

	%
● Afghanistan	50
● Guinee	12
● Eritrea	9
○ Somalië	4
● Albanië	3
⊘ Andere landen	22

HERVESTIGING VAN VLUCHTELINGEN

Sedert 2013 heeft België een structureel programma voor hervestiging ("resettlement"). Ons land heeft zich ertoe verbonden elk jaar een vastgelegd aantal vluchtelingen op te vangen die geen of weinig integratieperspectieven hebben in het land van eerste opvang.

In 2018 zou België normaal gezien in totaal 1.150 vluchtelingen opvangen. Maar eind oktober schortte de Belgische regering de aankomst van vluchtelingen op omdat de bezettingsgraad in de opvang bleef stijgen. Tussen januari en oktober 2018 werden uiteindelijk 880 vluchtelingen hervestigd. De aankomst van de laatste Syrische vluchtelingen werd uitgesteld.

Begin 2019 heeft minister Maggie De Block het hervestigingsprogramma een doorstart gegeven,

zodat ons land alsnog zijn internationale verplichtingen kon nakomen.

De hervestigde personen in 2018 waren hoofdzakelijk Syriërs die hun toevlucht hadden gezocht in Libanon, Turkije en Jordanië. België heeft voor het eerst ook in Niger een hervestigingsmissie op touw gezet voor 43 Eritrese en Somalische vluchtelingen.

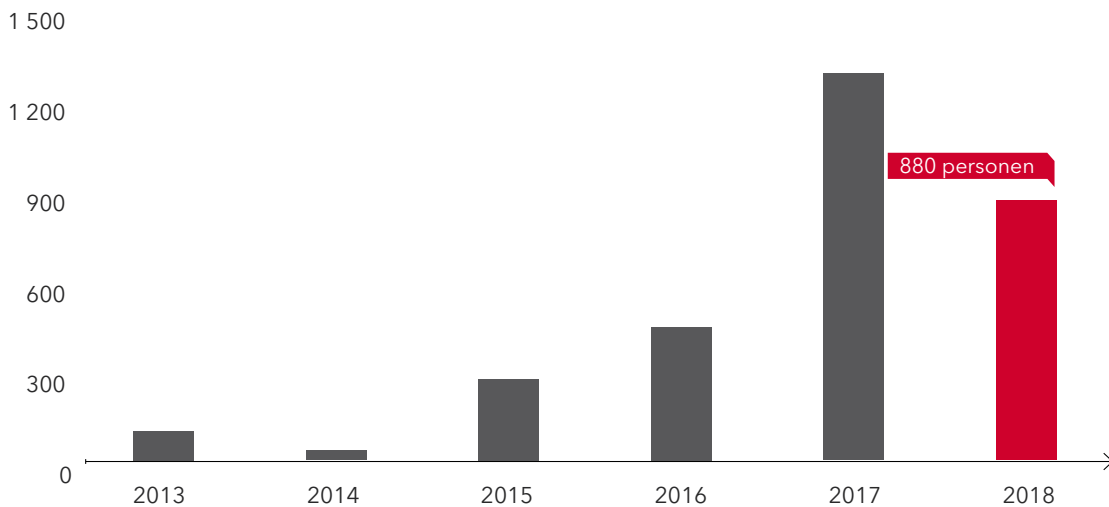
Het Belgische hervestigingsprogramma krijgt steun van het Europees fonds voor asiel, migratie en integratie, AMIF. Tussen 2013 en 2018 heeft ons land 3.051 vluchtelingen hervestigd waarvan 87% Syriërs.

Voor meer info: www.hervestiging.be

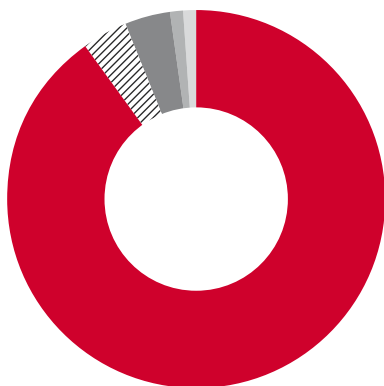
HERPLAATSINGEN VANUIT GRIEKENLAND EN ITALIË

Tussen 2015 en 2018 nam België deel aan het Europese programma voor herplaatsing ("relocation"). In die periode werden in totaal 1.162 verzoekers om bescherming herplaatst in België, vooral in 2017. De 57 laatste personen arriveerden begin 2018, voor het programma ten einde liep. De herplaatsing van verzoekers om internationale bescherming had als doel de lidstaten die een grote migratiedruk kennen (met name Griekenland en Italië), te ontlasten.

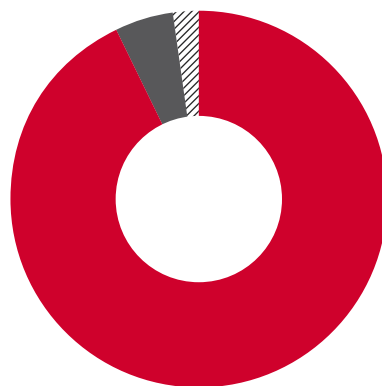
Aantal vluchtelingen aangekomen in België in het kader van hervestiging

Profiel van de hervestigde vluchtelingen in 2018

HERKOMSTLAND	LAND VAN EERSTE OPVANG	PERSONEN
● Syrië	Libanon, Turkije, Jordanië	802
⊘ Congo (DRC)	Oeganda	34
● Eritrea	Niger	33
● Somalië	Niger	10
● Irak	Libanon	1
Totaal		880

	PERSONEN
● Families	814
● Alleenstaande mannen	45
⊘ Alleenstaande vrouwen	21
Totaal	880

VRIJWILLIGE TERUGKEER

In 2018 beslisten 2.994 migranten terug te keren naar hun thuisland met de steun van een programma voor vrijwillige terugkeer. 46% onder hen kregen bijkomende steun om zich makkelijker weer te integreren in het land van herkomst.

Minder terugkeer

Voor het tweede jaar op rij was er minder vrijwillige terugkeer in 2018. Ten opzichte van 2017 daalde het aantal teruggekeerde personen met 22%.

De voornaamste landen van bestemming waren Oekraïne, Georgië en Roemenië. De daling in het aantal terugkeerders liet zich voornamelijk optekenen voor Oekraïne, Roemenië en Irak. Daarentegen keerden er meer migranten terug naar Georgië en Polen.

Bewustmaking

De meeste terugkeerders waren buitenlanders zonder geldige verblijfstitel (56% van de terugkeerders). De overige personen waren verzoekers in procedure of van wie het verzoek om bescherming afgewezen werd.

Fedasil wil personen die onrechtmatig in ons land verblijven, blijven sensibiliseren. Aangezien die personen zich buiten het opvangnetwerk bevinden, organiseert Fedasil infosessies voor het eerstelijns personeel. Bovendien heeft Fedasil verschillende partners in de winteropvangstructuren voor daklozen. Het doel is zoveel mogelijk personen te informeren over de terugkeermogelijkheden.

Fedasil heeft zijn netwerk van lokale partners verder uitgebreid. In Mechelen, Anderlecht en Luik loopt nu ook een bewustmakingsproject rond terugkeer.

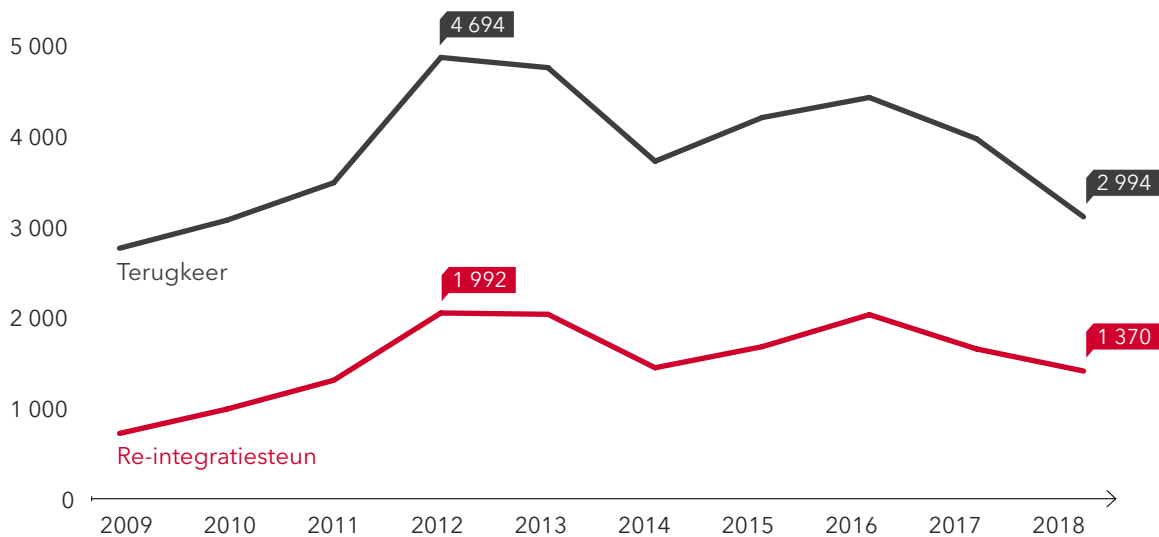
Steun in het land van herkomst

46% van de teruggekeerde personen kregen re-integratiesteun. Re-integratie is een middel om de problemen aan te pakken die de migranten bij hun terugkeer ondervinden: een woning renoveren of huren, een job zoeken, medische kosten betalen... Het zijn de lokale partners van Caritas en van de IOM (International Organisation for Migration) die de re-integratie ter plaatse op zich nemen. Fedasil heeft ook een nieuwe partner gevonden in het Belgisch ontwikkelingsagentschap (Enabel), met een eerste project in Guinee.

Het Belgische programma voor vrijwillige terugkeer krijgt Europese financiering uit het AMIF.

[Meer info op: www.vrijwilligeterugkeer.be](http://www.vrijwilligeterugkeer.be)

Evolutie vrijwillige terugkeer vanuit België (aantal personen)

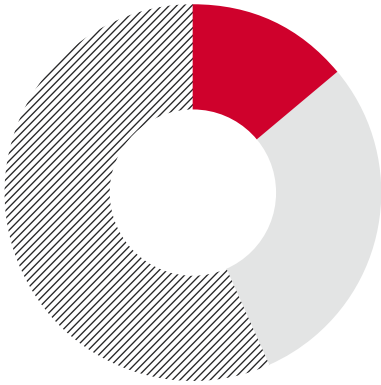

Opmerking - deze cijfers bevatten ook de vrijwillige terugkeerreizen georganiseerd door de Dienst Vreemdelingenzaken (48 in 2018). Deze cijfers bevatten echter niet de vrijwillige vertrekken georganiseerd in het kader van de Dublin-conventie (georganiseerd door DVZ naar EU-landen waar de migranten al een verzoek om internationale bescherming hadden ingediend).

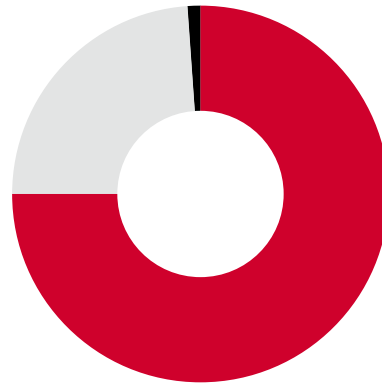
Bestemmingslanden in 2018

TOTAAL AANTAL TERUGKEEDERS (MET EN ZONDER RE-INTEGRATIESTEUN)		AANTAL TERUGKEEDERS MET RE-INTEGRATIESTEUN	
Oekraïne	547	Georgië	356
Georgië	432	Irak	165
Roemenië	383	Oekraïne	79
Brazilië	331	Brazilië	73
Irak	172	Armenië	67
Albanië	101	Albanië	49
Armenië	74	Rusland	46
Noord-Macedonië	62	Noord-Macedonië	40
Slovakije	61	Servië	38
Mongolië	58	Libanon	27
Andere	773	Andere	430
Totaal	2 994	Totaal	1 370

Profiel van de vrijwillige terugkeerders in 2018

	PERSONEN
● Verzoekers om internationale bescherming	424
○ Uitgeprocedeerde verzoekers	879
⊗ Migranten zonder wettig verblijf	1 691
Totaal	2 994

	PERSONEN
● Families	2 275
○ Alleenstaande mannen en vrouwen	708
● NBMV	11
Totaal	2 994

Fedasil is in België belast met de opvang van verzoekers om internationale bescherming (asiel) en andere doelgroepen. Fedasil waakt erover dat die opvang van eenzelfde kwaliteit is in het hele opvangnetwerk. Daarnaast coördineert Fedasil het programma voor vrijwillige terugkeer naar de herkomstlanden.

Deze Balans herneemt de belangrijkste gebeurtenissen en cijfers van het jaar 2018 op het vlak van opvang, hervestiging en vrijwillige terugkeer. Meer informatie en nieuws over onze organisatie vindt u op onze website www.fedasil.be.

www.fedasil.be